

ಶ್ರೀಮತಿ ದಯಾ

SL NO- 817

జాతీయ దండకము.

[సుందరాకాండము.]

శ్రీమాన్ శంధాభ్య చోక్షమాచార్య రవిశంకరులు.

24 AUG 1920

దేవు పిచ్చయ్యగారి కుమారుడగు

శ్రీమంతులయ్యగారి ద్రవ్య సహాయమున

అవ్వొత్తినపడి ప్రకటింపబడియె

జెబవాడ వాణియు దాక్షరశాలయందు

• పి. కే. స్కూలుచే ముద్రింపబడియె. 1920.

శ్రీరామ - శుభముస్తు - అవిఘ్నముః
శ్రీ శారదాంబాయనమః.

శ్రీ ఆంజనేయదండకం - పాఠాయణము.

సుందరాకాండము.

శ్రీమత్సుమారమృతాత్రిప్రసిద్ధస్మరణివ్యరత్నప్రభాభూషితా
చూడమాద్యానవద్యైకకోభావికేటాన్నతసూక్తిచెల్వండు శ్రీరాజ

వెంట న్యయగ్రామసంహారదైవట్టి హస్తాంతరం సత్కృతస్వాంత
 లో గాంచి మద్వత్తుమత్తార సాహిత్యనైపుణ్య చాదిత భావస్ఫుర
 స్ఫూర్తి విద్వజ్జనస్తోత్రసాత్రంబుగా దండకం బడిన కేసమర్చింతు
 శ్రీరామకావ్యార్థమై యంజనేపుత్రు డవ్వారి లంఘించి మూలకలోజ్ఞా
 చ్చి మూలంకితంజంపి సూక్ష్మకృత్రిందాత్మి యవ్వంబుల మేడలు
 కోటల పేటల బాణపూదోటల మూటులు సుస్థుల గొండె
 లు గూగళాల సురాపానశాల మదాశీలయింపు చరలకున్న
 నాంధ్ర వనంబుల్ తటాకంబు లారచ్చుకొట్టంబు లానోపురంబుల్ వ
 ప్తిజొచ్చి శోధించిన గాన కేదిక్కుగొంగుపోయెనో యక్కడదాచె
 నో ర్కనుండంచు మేనంతయుదాచి నూత్నంబుగా వారావణుడు
 న్న యంతఃపురంబుల్ బ్రవేశించి మండోదరింజూచి యాకాంత శ్రీకాం
 తుని గాంతగాభోలటంచు భ్రమ బొంది నిశ్చింతయులేక యీ
 కాంత మీచెంత యాపొంత బల్వంత నిద్రపగజూచితి నోచితి

నోచితి గాని యీ బుద్ధిశక్తిగార మేముగతులనున్నదే యన్న సం
 పెంగె పూతావి పె, వెక్కిరిస్తున్నదే ముక్తపూబుల మోక్ష మేల్బం
 యో వన్నేలీచిన్నే లీకన్ను యీ వి యామోవి యామోము యీ
 గోము యీముక్కు లీచక్కు లీకక్కు యీనొక్కు యీకైక్కు యీ
 చక్కినింరూపు నేకక్కుడంజూడలేదంచు పర్ణించు యామచు డీలోక
 మాత్రం జేరిందెచ్చెగానిచు నూహించి యానాధ్యచిన్నేల్ విచారిం
 లేకున్న నేనెలహీనుండ నాబుద్ధికిం మోసముఁ ద్రచ్చెచ చాత్మి వాగీశ
 గారీశులంగూర్చి భక్తిప్రణామంబుగావించి శ్రీరామచంద్రునిచ్చుచి
 భూపుత్రకాన్యేషణంబెంచి ఇంద్రునిగానచి యామేధపైకెక్కిం
 దిక్కు లంజూచి యాజానకింగానలేత్తేనో దైవమాయచు జింతించి
 యామీడిటం గోపముంబెంచి పంజరవాక్కిపట్టడేపట్టి శిక్షింతు నా
 కాలదట్టింతునో లంక యాయచ్చిలోముంచి గావీశునో గాక యాపట్టి
 బెల్ల యీ నేలపైబెట్టి వాటింతునో రుద్రులబట్టి బాధింతునో లేక

దిక్పాలకాధీశులంబటి ధట్టింతునో గాలిదూలింతునో శూలినోడింతునో
 ధారుశింజొచ్చివేదింతునో గాఢ యాశేషునింబటి బల్ పెట్టగా దిద్దిరిం
 దిప్పి ప్రక్రింతునో లేక యీశమ్మియాలిం జరంబెట్టిసాధింతునోగాక
 వీర్లందరిం శంక జేకిన్పడే లంకతో కూడ గొంపలను శ్రీరాముసాన్నిధ్య
 మందుంచి యర్చింతునో యగుచు నమ్మక్కుడై శక్తుడైయుండ నవ్వేళ న
 వ్యాయుదేవుడు శాకావసేదేశమంఘండి ఓపుత్ర జంఝామగుద్రాచు
 రస్తోత్ర వోమిత్ర వోపుణ్యచారిత్ర ఇంద్రామరస్తోత్ర భూపుత్ర ఇంసు
 స్పర్షకమాటకుం జల్లగాః గాయువేదించినం నుల్లసన్మోక్షుడై తల్లడక
 మాని యూజాడనే మెల్లల పాటలాశోక పున్నాగ జంబూకదంబూక
 భర్తూర కాదంబ మందారబాహీర భల్లూతక్కి కేళికినూత నారంకతక్కిల
 ద్రాక్షేక్షురంభూది నానాస్యమాపాండ సుగ్రీరమైశారికాక్షీర కేళిమిలూం
 డాడబాహంస కల్లోలమై రాక్షసి ఘాకిని భూతభేతాళ రాత్రించరాచక
 సంచారమై యప్పు నక్కాననగబుక్ | బవేశిగిచి యాశింశుపావృక్షమూ

లాబులు సీత గోపాలజ్యాలలంగాగి యాహారము నిద్రయ్యగోసి
 ప్రాణేశునింబాచి రేహంబునం దాత్మలోజేసి శ్రీరామమేజీవనం రామ
 మేతారకంబు చు మకానంబునం రామవర్ణద్వయంబెంచుచు భక్తియై
 రాక్షసప్రిపరివాలయై ధర్మనిర్మితయై మానివిఖ్యాతీయై తల్లియై కల్పిత
 ద్వలియై వంతలంబున్ని లోక్పయిన్ని యాజానకీజూపి యీపుణ్య
 సంశీల నీశాలకీ గోలకీ దళిపుసంప్రాప్తమున్ బ్రహ్మసంతుండేనమో
 కృతంబిన్ జేసుండెనమో . తుండు నిర్వర్తకంపుచు న్వానరాధీశు డా
 శింశుచావృక్షమున్నీక్ర యున్నతలో నక్కడ రావణుం డంతలోనిద
 మేలూకంచి మంగోదరించిల్చి యాచల్వ తగ్గొల్వ బంగారువేణుంచు
 శాల్ మేనిపై చంగులునారగా లంగనల్ జూడగా రంగులు స్మిగగా క
 ప్పకుంటూ ఇటంటూ అటంటూ నటల్ జేసుకుంటూ విహరబాచుకుంటూ న
 రుల్ దిడుకుంటూ ఘనంబెంచుకుంటూ పదంబాగుకుంటూ నటించేటి వా
 రాంగనాలింగ సంభోగ కేళీవిలాసంబులక గోరుకుంటూ ఘుమాయిం

పు పన్నీటిలో జాబరాగంశముకూడా సూర్యుని జ్వాలామండలమునకు
 గాఢీ నదంబులోజూచుకుంటూ కీటంబులూ బెట్టి సంపెంగపూతాయి
 తుల్ బాహులకొట్టి చంగల్వపూబాతిచేట్టి కేళ్ళు, రాల్పూబా
 ట్టి ముగ్ధేషులకొట్టి గంకణాల్ గట్టి జాకాల మేల్ గండ పెండారముల్ బెట్టి
 కంఠంబులం పెండుగా తారవారచూపుతు ల్పొక్కిటిల్లంగ మాముంగల
 అంగన లాబరులందీరగా కేరులుకేరగా నచ్చరులైచ్చగా ముచ్చటల్
 శాయన యక్షుకనల్ బరాబరల్ శాయన యక్షి ప్రికాంత లిర్గంశ
 లకా చేజిల్లంగ సార్వంబు స్వదికై ముద్దిమ లైల్లు పావళ్ళ విజా
 మరుల్వీవగా వొందరానుదగ ల్పొడటన్నిల్చి అష్టదిగజ్జాను మత్తేభ
 కంఠవారావనా లోకవిద్రావణా రాక్షసాధీశసాహాయకారగు కై
 వారములేయా గండభాగంబులం గుండలంబుల్పికాశింక వేదండ
 యూసల్ శిరుల్మించి కైదండలుక వీవడి నాపమక లైట్టి శ్రీగారకేళుల్
 జగన్మోహనాకారుడై శిరుడై మోహసంచారుడై వాతరి చేయువా

యం బసాయంబుగా గోరి యాముక్తికాంతర్క దక్షజేరు లేజంబుమా
 డ్దీ- వివోదంబుగా రావణం నాయశోక్తాదేశంబునకేరి బల్లో
 కసంతిప్తయన్న యజ్ఞనకింజాచి ఓకాంత ఇందేల చింతలేదేని ఏ
 కేల నన్నంటగానో దుర్కాలంబులైనట్టి ఇప్పట్టుపుట్టంబులక గట్టగాదో
 విశేషంబుగా సామ్యులన్నేనునిండార్గాబెట్టరాదోమొగంబెత్తినక జూడ
 రాదోజగ బెన్ననన్నేలరాదోచరనెచ్చితిన్నాధునినాపినిచ్చెచ్చితిన్నంచు
 క్రిగంటనైవక గట్టాక్షీంచరాదో మదివ్యక్తభానిర్కలనూర్తికైర్తి
 క్యమెల్లక తదాసేవమై శేజరిల్ల మృగాగణాశ్చ నాచట్టముల్ ఇష్టభృ
 త్యుల్ అమాత్యులకింపంగ నీదాసులేగా విచారింతు కనన్యదస్థాను
 నీబుదికిలోను పవాడ నేనన్యలన్నేడ నీచేవకాదీనవృత్తి నగ నేతు నీ
 నెప్పుడు నీశుభాగార రేఖాపరిష్కార పూదర్శనూపాబు వీక్షించి
 నేసాక్షి-నాడ స్మరణకామమోక్షాంగధానింబున విక్కి-నాడ న్నిచ్చేసి వే
 నన్ను నీదాసుని న్నామదిక బాడవేకొమ్మ యామానవాసశుప్తై | వేమ

జాలించు నాపొరుగువలెల్ల లోకంబుఁ జేర్పు
వృద్ధిశాస్త్రానుష్ఠాన పూర్వదిగ్భానుష్ఠాన లేక స్వ
చక్రగుడ్డో చూయుచేద్రుడ్డో పీర్లందరి న్నం
మాగు స్వగ్గోగెల్పియున్నాడ నీశోడ కనాడితే
వా జూడు వారాశివేలాశనీభూతయైనట్టి యీలంగి కేవారిగావచ్చి భే
ద్యం బగమ్యం బశక్యం బవార్యం బజేయంబునకెల్లశక్యంబు దాజూచ్చి
రాకేర్పునే పచ్చిపోనేర్పునే భీషణింజైన సుగ్రామరంగింబునందుకొ
మదివ్యాప్త్రజాలోగ్రతీవ్రానలస్ఫూర్తికెట్లోర్పు లోకత్రయంబెల్లగా
వించి మర్దాచతేజమస్ఫురద్విక్రమక్రీడచే నుండ నన్నం మనుష్యత్వము
నైంది యున్నట్టి యామాననందెట్లు దాకెల్పు ఘోరాటవీరుధ్వదేశం
బునస్థూరలగాయలంగూడుగామేసినినాసి యాకాననంబులెయుగోసి
యాగాసిచే మేనులుండుస్సి లోకస్పిసి భిన్నత్వముంబొంది మహానత్వము
నైంది యున్నట్టివానిం మదింగోరియున్నాని యాయాశలన్నాను నీమే

గాటికి న్నోట్లవాడై
రుడ్డో యిగ్గుడ్డో
బంధున నూరారు

హెచ్చుతా మెచ్చు
కేవారిగావచ్చి భే

లు చాలాయాశించియున్నాను యీ దేహతాపంబులక వాక్కి నాడక
 దశాన ప్రతిక స్మరణ నాడక గృహజూచునన్నును పల్నాసును ర్వాన్వ
 ముల్లర్చి యారావణు జూడగానోసి భూపతికి పూజింపువాప్యక్షమా
 లాబుచేపట్టి గ్రోధాంశుపూజలు స్సగ్గురింపక తృణంబు ల్గారా
 గ్రంబునం జాటుగాపట్టి వోయన్న నానాధు నిజా గురించిను నన్ని
 ట్లు గుర్వాక్యములన్నిగా నితీకాదన్న ధర్మంబు సత్యంబులలేని దు
 వ్వాద్య శ్రీహయపుల్ నొల్లునోయచ్చ కామాతురంబేననోయన్న ప
 రాముకల్పించి సప్రాణముల్లాచి రక్షించుకోవన్న గుర్బులన్నానుమో
 యన్న నాజుక్తి నన్నిచునోయన్న నాపాన్వయంబులతద్యమోయన్న కో
 డాడదీక్షాగురుడైన శ్రీరామచంద్రగుడు పక్షంబుల తద్యమో
 యన్న హేమాద్రికిం నద్రీకిం దీటుకాదన్న యారామును గానిరాదన్న
 నీముగార్థిని భావుకోవన్న ముల్లక సరితీక్షాంబుగా యాఖరంధూవ
 ణుంజంపి నీచెల్లెనిమ్మకుక్కణంబులంగోసి విభ్యాతులైనట్టి యారా

ము బాణానలంబేర్చి తీవాత్పలం లంకయు నిన్ను నీపుత్రులంగాల్పి
 కింకలబోనిచ్చు భంజాను చండానుజుజాలంబులందించి యారాముబా
 నంబు లుద్దండతల్ గొట్టి సగాహులగ్రామంచి నీచుర్మముల్పించి నీరూపు
 బో మాపకిక్లేల బోనిచ్చు యామేనివోనిన్న ఇల్లుగడగానిచ్చునే కన్య
 నుష్టాత్మయంచు దండబ్రాహ్మీతం మహానోషదప్తిన్ని కీర్తిించివోచెల్వ
 యానల్వమెప్పిచితిక్ గుగ్రుణగూడ కైలాసమున్నెత్తితిక్ యాతు
 ల- దేవితాధ్యక్షులంబట్టి శిక్షించితిక్ అష్టకృలకాశేశులంగొట్టివేధిం
 చితిక్ పూర్ణార్థలోకంబుసాధించితిక్ దేవగార్హస్థ్యకేమంఠినిజాలముక్ దె
 చ్చి బంధించితిన్నన్ను సాధింప యామానపుగొట్టోపునేయంచు యా
 రామునిదింకగా నీత మహాను హానాధ హలత్కృణానుంచు దుఃఖంప
 గా దేవగార్హస్థ్యకాత ల్మహానుభావని నిర్మగ్నలై యుండ యాహ
 నరాశేసు హానీతహుఖంబు యానీచుగర్భంబు దా పృథమంచుండి భా
 వించి రాద్రానలనూ చే కోకతాపం బుంబొంగగాజూచి యాను

మృత్యువు లంఘింతునో పట్టికట్టింతునోయంచు నున్యకుడై ఇప్పు డిది
 చున్నట్టి శిక్షించ నానీతనెమరుబుగొంపోయి యారాముఖో జెప్పగా
 గ్రుక్కనే నిప్పుడే పొరుషులెల్లబోరాడి యారాక్షసాధీశుతప్పుకార్యంబు
 నాసేమిముక్ నితనీచుముక్ గాన కారానుచగ్రహంబు హానీత హానీత
 యన్నారాపంబుచేజచ్చు నామీదనేజేయు కార్యంబు విచ్చిన్నమా
 నంచు చింతించి యాశాఖల నూత్నరూపంబుగాఢి యున్నంతలో
 కామమోహంబుల రావణుడను నీహోకులన్నిటికి ధ్వంసంబు
 ల న్నారెకుం బలుక- భూప్రసిద్ధిజాచి హోల్యభావంబుల దక్షశక్తి
 ప్రాంతుడై యుగ్రజాజ్వల్యమానాగుడై హోలకీలానందహరకాలాగ్ని
 శాంతైక నిష్క్రుడై మండి పుంగుకారుడై గ్రూరికై సతీభానాడి యా
 నీత నావేళ భజింపగాబూనిన క్షోమంబుడను రావణుడేరి హే
 సమాధానైజానుమోనాధియూమాననన్త్రీవేగతిగజానిలిక్ న్యాయ
 మీపాప మర్చించునీకేల యారునిపాటింతు పంతాపురంబంతయున్నిం

డియున్నా రదిరాక నావంటి ప్రాణ గనాల్గొకసంభోగ కేవలసంబు
 లక నోరుటవీరికానికొక పుష్ప సేపుకొనకల వాగ్గోషము స్వోశవాళిబు
 సెవంటివాడికి కున్నదల్లక భోవవేరమ్మ నామాటకొమ్మ ౭౯ గూ
 డి ప్రీతిపుమవ్వు మాటకారావణు పాల్గొన్ చాల సంశయము న్బొంది
 యాసీతకు నావలనన్నట్టి నక్కచూ స్త్రీ సమూహబులించిల్చి నిర్మిదుడై
 నిల్చి మీభక్తిచేసెఁమీము క్తిచేసెనభిజ్ఞునిబిగ్గించియొక ఉపామంబు
 గా మాసయ్యుంబుల్ల శాంతిభాగిదించినాసామ్మనాత్రేయ ప్రికొమ్మనా
 మీదటా జాయరాకుండైనా ఇంతలించిల్లక్షకండలున్ గోసి భక్షించు
 డంచు స్రవోరంబుగాబల్కి యారవణుండప్పుడేపాయి యంతఃపురంబు
 న్నృపేశ్వరిచె నాపిమ్మటా రాక్షసస్త్రీ లపారంబుగా నీతదండింప నత్సు
 గ్రులైలేచి యాఘోరదంష్ట్రగవారాగ్రవక్రాస్త్రై దీఘకాయుల్
 వికారోర్ధ్వకేశుల్ భయోత్పతనత్రుల్ కృపాణుల్ గృపాణోగ్రపా
 ణుల్ త్రిబాహుల్ ద్విపాదుల్ ద్విజింహుల్ ద్వివక్త్రుల్ అనాగారులా

శూర్పకన్నుల్ అశ్రులంబున గోజును అట్టిహాసంబులంజేసుకుంటూ
 త్రిశూలంబులందిప్పుకుంటూ గదల్ మూపులంబెట్టి కావ్యంబులందీక్షి
 బల్దిట్టంబెట్టగా కూతలంబెట్టి హుంకరించి ఝంకించినన్ సీత హా
 త్తక నన్నింతకుండెచ్చి కేయంబు యాభూమిపై నాలి కన్గొనల్ జా
 వ్యముల్ లలనా పెన్నగుల్ దూరగా కానులల్లాడగా హాములుజూడ
 గా ధూళిమెగప్పగా భోరున క్షేడ్చి హాగామ హానాథ నన్నిట్లు దుఃఖా
 బ్ధిలోముంచి జేయంబు చూచాత్తరావంబులే జెంచిన స్వగైత్యాంగ
 నారత్న మొక్కరై దా నిద్రమేల్కొనించి ఓహోగినుండొక్క హాశ్చే
 ర్య మేనొక్కకల్పాటి నారామచంద్రుండు చౌదరిపై నెక్కి సామితి
 చెన్నెంబడిగొల్చిరాగాను వైదేహిగిగూడ నయ్యోధ్యకుంబొవ గ
 న్నొటి శరీమృదంగధ్వనుల్ మోయ బ్ధిదారికుంబ్బిష్టవిషంగబు
 వషికాప దేహంగ నారత్నముల్ నృత్యగీతంబులొజాయ గన్పెంటి సం
 తుష్టహృషాత్తులై బ్రహ్మగద్రాసుశేంద్రాది దివ్యావిమానస్తులైగొల్వ

గా తల్లులం దమ్ములం బంధులంజూచి యానందమనాభిలో నాలలా
 డగ శిల్పమిచ్చి నీతానమేతాబుగా గొల్పుకూటంబున రత్నసింహాసన
 నాసేతుడై యుండగాగో నామిదిట బుచ్చకాకూటంజైయన్న యా
 రావణుం బుచ్చిపై నూలగా గొటి యాకూభకన్నంబు యుచ్చింబుపై
 నెక్కి వేవేగ నవ్వామనాగబుడగ దేక్షగా గొటి యా లాక యా
 యభిలో గుంగగాగొటి తెలంబులోదోచి దానపుల్ నవపై నూలి
 గొరించగాగొటి యారాక్షస శత్రు తల్లోవారు లై ధాన్యగ్రాహి
 బుగో దైత్యాగ నాలాపముల్గొటి యాయద్రక్షిత్తు బ్రహ్మం ద
 ఘోరంబుగా నేప్పుచుం గోమయ నాతమంతుండగాగొటి యాకూభక
 రానుజం జెప్పులై మంత్రులు న్నల్లుకుగొల్వ శ్వేతాద్రిపై క్షీదన
 ల్పొగ నేగో నేనంతట న్నిద్రమేగొటి మిమగ నా దేవతాదో
 హికిం జొప్పు సిద్ధంబు యారాసుభూపాలచక్రమం దవశ్యంబు వీరందరి
 నెల్ల నామాటతధ్యం బమోఘంబు మిరందరున్పిత నేమంబునుంగో

౧ గొట్టెలపై వంగుబోగొడి సత్ప్రపద శుభకావ్య వివాహపునీ లోక
 వ్యభుచుగో ౨ మోకేల యన్యాయకుగ డొంగుల పాపిమ్య
 లు స్పృహ సత్ప్రేరేణెల్లబోజపు డన్యాయ కుల్లంబులొంది మేలల్లం
 జెంది తాపెల్ల కేగన్ముల బోకబాష్పంబులగ్రహ ముకామ్య చె
 యన్యాయకాలేచి ఘోరాటవిమధ్యదేశమున గొట్టె నానాలి
 తాపెల్లచు గోళిపుచు స్పృక్తడైవము నచ్చబల్
 కుల బెట్టేయెంచు ముఖపుచుకై త్యచేజావ నాక్కులు మా బ్ర
 హ్మ | వాశుండైకమోయటంచు స్వతంత్రుచు చాలవలెగి మా
 యాకురంగం బరణ్యబులోజొచ్చి రాకేల కేనాశ్రమమ్మందాశేల
 రాన్యోబక్షి రామచంద్రుడు బోకేల మర్కడిచె పుణ్యపంశీ డైనట్టి
 యాలక్ష్యణు దూరి దుర్వాక్యముల్బిగొగాకేల పీఠంబైచ్చి వేధించ
 గాకేల ముల్లోకపంరక్షణండు కళాపూర్ణ రాకేల గొట్టె బాసను డైన
 రా రామచంద్రుడు నన్నాసి యాఘోరకాంతారగుర్గులుల దమ్ము

దుందాను బల్ జాలిమైదూలి మేమెనో నాభాగ్యమెట్లున్నదో యన్వి
 చారంబున న్నాననగొంది హాభక్తమందార హాశత్రుసంహార హాకీర్తి
 విస్తార హాదర్శనసంచార హాసద్గుణహార హాపీఠ హారాచయంచు స్వ
 లాపించగా నత్యం నీతశోకంబునేమాన్వదన్నంచు నూహించి యవ్వా
 యుపుత్రుడు నశ్యానువంశక్రమంబెల్ల సన్నిపుచు రామశౌర్యంబు
 గీర్తింపుచు వృక్షమందూడ ఫరోక్తుల న్నానపుల్కలకుచందంబునన్
 వింతగాబల్కి వోయింతి నీకాంతు డామాలవ్యవంతులనంజేరి ధీమంతు
 డై పౌరుషస్యాంతుడై ధీరవిశ్రాంతుడై దాంతుడై క్షేమసంయుక్తుడై
 యున్నవాడిందుబాబాస్య నీకేల చింతించి దామానవధ్యక్షుడక్షీణ
 సద్విక్రమస్ఫూర్తి నారాశిబంధించి కూరావణుడుంచి సత్కీర్తులం
 మించి హామికాచి నిన్బుష్పకారూఢగాజేసి గొంపోపు సయోధ్యక్షు
 నమ్ముమోతల్లి యన్ మాట కాశ్చర్యముఁబొంది సల్లిక్కులం జూచి
 శాఖోపరీభాగ సంప్రానుడైనట్టి కీశేశునిం జూచి వైదేహీ విభ్రాంతి నూ

10574

